
Pogrešna logika dokazivanja u antidiskriminacionim predmetima: Slučaj Vrhovnog suda Federacije BiH

Aleksandra Ivanković-Tamamović

Uvod i kontekst

Ljudi se ne rađaju da bi diskriminirali ili bili diskriminirani. Diskriminacija u suštini predstavlja stečenu sklonost za stavljanjem nekoga u nepovoljan položaj usljed predrasuda koje smo razvili na osnovu njihovih ličnih karakteristika: boje kože, nacionalne ili etničke pripadnosti, vjeroispovijesti, seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili bilo koje druge karakteristike koja može presudno uticati na to kako ćemo nekoga tretirati. Budući da je diskriminacija u pravilu pitanje percepcije, osoba ove karakteristike može realno da posjeduje ili joj mogu biti pripisane od strane trećih lica.

Naravno, nije svako različito ponašanje diskriminacija. U svakodnevnim odnosima neophodno je da se drugačije ponašamo prema osobama u različitim situacijama, u zavisnosti od mnogih okolnosti. Diskriminacija je, naime, samo ono ponašanje koje je nedozvoljeno. To što ćemo nekoga na ulici pozdraviti s 'dobar dan' imajući u vidu činjenicu da li ga poznajemo ili ne vjerovatno je primjer dozvoljenog različitog ponašanja. Ipak, to što susjeda muslimana nećemo pozdraviti s 'dobar dan' može da bude društveno neprihvatljivo, pa čak i diskriminatorno, ali dok god naše uskraćivanje tog pozdrava susjedu ne predstavlja ugrožavanje njegovih zajamčenih prava, to i dalje neće predstavljati utuživu kategoriju.¹ Mnoga takva prava su zajamčena Ustavom Bosne i Hercegovine, pa tako i pravo na zapošljavanje ili unapređenje bez diskriminacije.²

U takvom ustavnom poretku koji zabranjuje diskriminaciju, u avgustu 2008. godine, Opština Glamoč je raspisala konkurs za izbor direktora dječijeg obdaništa "Leptirić". Jedini kandidat na konkursu je bila Janja Martina Katović, profesorka predškolskog vaspitanja i dugogodišnja radnica u obdaništu, kojoj je upravo istekao mandat direktora iste ustanove. Međutim, Janja Martina Katović nije postavljena za direktora u drugom mandatu zato što je

¹ "Zakon o zabrani diskriminacije", *Službeni glasnik BiH* 59/09, član 2, stav 2.

² "Ustav Bosne i Hercegovine", član II.4 u vezi sa članom 6, odnosno članom 7.c) Međunarodnog pakta o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

– časna sestra. Uložena je tužba Općinskom sudu u Livnu, koji je diskriminaciju prepoznao i naložio da se potvrdi njeno imenovanje za direktoricu obdaništa. Kantonalni sud u Livnu je prvostepenu presudu potvrdio.

Međutim, u julu 2014. godine, po reviziji tužene Opštine Glamoč, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je donio prilično zbunjujuću presudu, još jednu u nizu u antidiskriminacionim predmetima u Bosni i Hercegovini.

Naime, po mišljenju Vrhovnog suda u predmetu Janje Martine Katović protiv Opštine Glamoč, ukoliko se samo jedno lice prijavi na konkurs za radno mjesto, i ako to lice, bez obzira na kvalifikacije i njihovu superiornost, ne bude zaposleno zbog svoje vjerske pripadnosti, takvo lice, ipak, ne može biti diskriminisano. Isti zaključak se, slijedom iste logike, može izvesti čak i kada potencijalni poslodavac, inače organ lokalne samouprave, javno izjavi da jedini kandidat, bez obzira na kompetencije, nije zaposlen isključivo usljed lične karakteristike – vjeroispovijesti. Ova presuda uspostavlja opasan presedan, koji otvara prostor poslodavcima da otvoreno diskriminišu ukoliko pred sobom imaju samo jednog kandidata ili čak nekoliko kandidata koji imaju zajedničku ključnu karakteristiku, na osnovu koje se diskriminiše. Tako poslodavci mogu da otvoreno kažu da neće zapošljavati redovnice, Rome ili žene, ukoliko su se samo takvi kandidati prijavili, jer ih sud neće imati s čim uporediti!?

Dokazivanje diskriminacije

U dokazivanju diskriminacije, kao uostalom u dokazivanju bilo koje druge tvrdnje ili činjenice, možemo da raspolažemo neposrednim ili posrednim dokazima. Kako je diskriminacija misaoni proces, neposredni dokaz može da bude neposredno i nedvosmisleno iskazivanje stanovišta da nekome onemogućavamo neko pravo zato što taj neko nosi ključnu karakteristiku na osnovu koje smo odlučili da ga stavimo u neravnopravan položaj. Takvo stanovište može da bude izraženo pismeno, usmeno, na znakovnom jeziku ili gestikulativno. Dok god možemo da dokažemo da je mišljenje iskazano na neki nedvosmislen način, to će predstavljati neposredan dokaz, onaj koji je ‘zasnovan na ličnom saznanju ili opažanju i koji, ukoliko je tačan, dokazuje činjenicu bez inferencije i pretpostavki³. Neposredan dokaz diskriminacije je rijetkost, naročito imajući u vidu da je na tužiocu težak teret dokazivanja da su se donosioci odluka značajno oslanjali na nezakonit kriterijum u donošenju odluke⁴.

Jedna od tekovina skorašnje borbe za ravnopravnost i prihvatanje različitosti je ta da diskriminacija sve češće ostaje u domenu misaonog a neizrečenog. Rijetko ko će danas javno reći da mrzi crnce, Rome, žene ili invalide, jer takva retorika ne samo da više nije prihvaćena, nego je, kroz sankcionisanje govora mržnje, i kriminalizovana. Jednako tako, rijetko će se koji

³ Definicija direktnog dokaza po Bryan A. Garner, ur., *Black's Law Dictionary* (St. Paul: Thomson & West, 2004).

⁴ Supreme Court of the United States, *Price Waterhouse vs. Hopkins*, 490 U.S. 228, 1. 5. 1989.

poslodavac usuditi da javno prizna da nije zaposlio kandidata sa najboljim kvalifikacijama za konkretno radno mjesto samo zato što je posumnjao da je kandidat – homoseksualac. Jer u onom momentu u kojem misaoni proces uđe u sferu izrečenog i dokumentovanog, taj misaoni proces postaje neposredni dokaz. Reći da nekoga nismo zaposlili zato što je ženskog pola je dokaz diskriminacije, jednako kao što je neposredan dokaz za diskriminaciju, bar po mišljenju Apelacionog suda Sjedinjenih Američkih Država, ljekaru indijskog porijekla na razgovoru za posao (koji kasnije nije dobio) postaviti pitanje: “Budući da ste stariji ljekar, rođen u inostranstvu, da li biste bili spremni da radite sa mladim, bijelim, američkim ženama?”⁵

A jednom kada postanu svjesni da je njihovo ponašanje izloženo kritici, ljudi će svoje stavove preispitati i eventualno promijeniti ili će, suočivši se sa prijetnjom sankcijama, biti spremni i sposobni da svoje ponašanje prikrivaju. Tako će homofobi, kada shvate da je javno pozivanje na linč homoseksualaca krivično djelo, nastaviti da budu ono što jesu, ali u krugu u kojem se osjećaju zaštićeno od gonjenja i osude. Poslodavac kojem jednom bude dosuđeno da plati naknadu štete zato što je na razgovoru za posao postavio ženi pitanje o planiranju porodice prosto će prestati da zapošljava žene reproduktivne dobi uopšte, tako izbjegavajući da postavlja ‘nezgodna’ pitanja.

Svjestan ovog ljudskog ‘kvaliteta’, zakonodavac ga je preduprijedio time što je, pored zabrane diskriminacije i kako bi onemogućio izbjegavanje odgovornosti, u proces dokazivanja diskriminacije uveo kategorije poput: prebacivanja tereta dokazivanja⁶, dokazivanja pomoću statističkih podataka, situacionog testiranja⁷ ili dokazivanja putem komparatora.

Ipak, u kontekstu pomenute presude Vrhovnog suda Federacije BiH, naročito je važno razmotriti dokazivanje pomoću komparatora, odnosno elementa poređenja koji dokazuje različit tretman.

⁵ United States Court of Appeals for the Seventh Circuit, *Pravin Sanghvi, M.d., vs. St. Catherine’s Hospital*, 258 F.3d 570, 3. 7. 2001. Za širu diskusiju o direktnom dokazu u praksi američkih sudova, vidi Robert A. Kearney, “The High Price of *Price Waterhouse*: Dealing with Direct Evidence of Discrimination”, *The University of Pennsylvania Journal of Labor and Employment Law* 5, br. 2(2003), str. 303-333, <https://www.law.upenn.edu/journals/jbl/articles/volume5/issue2/Kearney5U.Pa.J.Lab.&Emp.L.303%282003%29.pdf> (stranica posjećena 22. 12. 2014).

⁶ Prebacivanje tereta dokazivanja je prilično nova pravna tehnika uvedena kao izuzetak od pravila da je na tužiocu da dokaže okolnosti svojih tvrdnji. Naime, s obzirom na specifičnosti i poteškoće sa kojima se žrtve diskriminacije suočavaju prilikom dokazivanja, uvedena je zakonska pretpostavka da ukoliko tužilac učini vjerovatnim da je do diskriminacije došlo, teret dokazivanja od tog momenta prelazi na tuženog - da dokaže da nije diskriminisao. Vidjeti “Zakon o zabrani diskriminacije”, član 17, stav 1.

⁷ Ova tehnika dokazivanja bazira se na simulaciji komparatora. Na primjer, ukoliko je Romima sistematski uskraćen ulaz na bazen, pod izgovorom da su kapaciteti popunjeni, u situacionom testiranju ćemo na bazen poslati dvije grupe - jednu romsku i jednu neromsku. Ukoliko Romima bude uskraćen ulaz, a ne-Romima, koji dođu na bazen nekoliko minuta poslije njih, ne bude, onda će se izjave jednih i drugih smatrati dokazom proizašlim iz situacionog testiranja.

Dokazati diskriminaciju pred Vrhovnim sudom Federacije BiH

Ohrabrujuće je bilo vidjeti da je Vrhovni sud Federacije BiH našao za shodno uzeti u razmatranje reviziju, našavši da je odlučivanje po ovom pravnom lijeku, koji inače ne bi zadovoljio zakonske kriterijume (budući da visina tužbenog zahtjeva ne prelazi iznos od 10.000 konvertibilnih maraka)⁸, značajno za pravilnu primjenu prava i u drugim slučajevima i da može imati uticaja i na usvajanje određenog pravnog shvatanja koje je od značaja za jedinstvenu primjenu prava. Ohrabrujuće je takođe bilo vidjeti da su sudije Vrhovnog suda Federacije BiH spremne da diskutuju o komparatorima pri dokazivanju diskriminacije, iako oni nisu izvorna zakonska kategorija. Ipak, bilo je potpuno demorališuće vidjeti da je Vrhovni sud potom potpuno pogrešno interpretirao pravila zaštite od diskriminacije i time na cjelokupnom pravnom prostoru Federacije Bosne i Hercegovine doveo u opasnost sve one sitne napretke koji su u oblasti zaštite od diskriminacije s teškom mukom postignuti u proteklih dvadesetak godina.

Naime, Vrhovni sud pravilno kreće u razvijanje logike diskriminacije, koja je isključivanje ili davanje prednosti bazirano na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu, a na osnovu, između ostalog, vjere. Dalje, ocjenjuje Vrhovni sud, pod “isključivanjem se podrazumijeva da je određenoj grupi onemogućen pristup određenim pravima i slobodama, a drugim nije, ograničavanje znači da je određenoj grupi osoba, zbog njihovih karakteristika, uživanje određenih prava i sloboda omogućeno, ali sa ograničenjem, ne u istoj mjeri kao ostalima, dok davanje prednosti je situacija u kojoj je jedna grupa u povlaštenoj poziciji, iako za to nema zakonskih uvjeta. Osnovni elementi diskriminacije su različiti i nepovoljan tretman pojedinca koji je rezultat državnih mjera kojim se zahtjeva (*sic*) određeno pojašnjenje, nameću ili negiraju određene kvalifikacije, daju ili negiraju mogućnosti ili uporednih grupa osoba koje su u istoj ili sličnoj situaciji tretirane povoljnije, odnosno poređenje sa drugim osobama u istoj ili sličnoj situaciji, a koja je znatno povoljnija za te osobe spram onoga što uživa diskriminirani. Dakle, da bi se dokazala diskriminacija, odnosno njen nejednak tretman, potrebno je da postoji mogućnost poređenja.”

Prije svega, moram da naglasim da je činjenica da je dozvoljeno da presuda sa očiglednim pravopisnim i gramatičkim greškama izađe iz najvišeg suda u entitetu zaista zabrinjavajuća. No, na stranu upitan pravopis i gramatika, sam sadržaj poruke koju je Vrhovni sud poslao pod devizom “značaja za pravilnu primjenu prava u drugim slučajevima” i od “uticaja za formiranje pravnog mišljenja” koristi veoma upitnu logiku.

Naime, slijedeći gore opisani pristup direktnom dokazivanju diskriminacije, dalo bi se zaključiti da javna izjava načelnika Opštine Radovana Markovića u emisiji “Crta” državne televizije od 28. marta 2011. godine, u kojoj je dotični izjavio kako ga “smeta odora tužiteljice,

⁸ “Zakon o parničnom postupku Federacije BiH”, *Službene novine Federacije BiH* 53/03, 73/05 i 119/06, član 237, stavovi 2 i 3.

odora časne sestre, [te da bi] imenovanje tužiteljice za ravnateljicu vrtića [bilo] prihvatljivo samo ukoliko bi otac Savo, monah manastira Vrba, bio direktor škole”, nije dokaz.

I to je propust u argumentaciji Vrhovnog suda Federacije BiH koji treba da zabrine svakog ko bi mogao da se suoči sa diskriminacijom u Bosni i Hercegovini - dakle, svakog bosanskohercegovačkog građanina. Sporna izjava je data za televiziju, u javno emitovanom programu. Zabilježena je i dostavljena sudu. Nije osporena od tužene opštine koju je dotični predstavljao u emisiji. Nije osporena ni od suda koji ju je ocjenjivao. Dakle, izjava koja ukazuje na to da je odbijanje prijave jedinog kandidata za radno mjesto, koji pri tome zadovoljava sve uslove konkursa, bilo zasnovano isključivo na vjerskoj pripadnosti dotičnog kandidata je, bespogovorno, neposredan dokaz. Ostalo je, doduše, sporno da li je načelnik Marković vidio problem u samoj činjenici da je jedini kandidat redovnica ili pak u činjenici da jedini kandidat katolička redovnica koja nosi odoru.

Zašto bi Vrhovni sud išao dalje od neposrednog i nespornog dokaza je dio koji je teško objasniti. Ali, eto, zarad diskusije, da zamislimo da izjave nije bilo. Da li je moguće diskriminisati jednu izolovanu osobu, bez obzira na njenu očiglednu pripadnost zaštićenoj grupi? Po obrazloženju Vrhovnog suda – nije. Dokle god ste jedini kandidat ili dokle god su svi kandidati katolički sveštenici ili redovnice, a možda čak i ako su se prijavili pripadnici raznih zaštićenih grupa: crnci, Romi, Jevreji, homoseksualci ili lica sa invaliditetom, Vrhovni sud nema sa čime da poredi, pa kaže da nema diskriminacije, jer na kraju, bez razlike – niko od njih nije dobio posao. Bez obzira na to što je diskriminacija učinjena vjerovatnom i što je zadovoljen standard koji zakon traži kako bi se teret dokazivanja premjestio na tuženog – u konkretnom slučaju, na opštinu Glamoč.

Pitanje komparatora u jedinstvenim slučajevima nije novo i izazvalo je već dosta diskusije u pravnoj teoriji, ali i u komparativnoj praksi. Da bi tužilac diskriminaciju učinio vjerovatnom, američki Vrhovni sud je još prije više od 40 godina ustanovio da je potrebno da dokaže sljedeće: (i) da pripada zaštićenoj grupi, (ii) da se prijavio i da ima sve kvalifikacije za posao, (iii) da je uprkos kvalifikacijama odbijen i da (iv) i nakon odbijanja prijave, radno mjesto ostaje upražnjeno a poslodavac traži kandidate sa kvalifikacijama koje tužilac već ima. Jednom kada se zadovolje ovi uslovi, na tuženom ostaje da dostavi dokaz da je odbijanje prijave za posao tužioca zasnovano na nediskriminatornim razlozima⁹.

Po ovom slijedu, tužilja je nedvosmisleno dokazala da je diskriminacija bila vjerovatna. Naime, ona pripada zaštićenoj grupi na osnovu toga što ne samo da praktikuje određenu vjeroispovijest, nego je njena vjeroispovijest očigledna, budući da nosi odoru. Imala je sve kvalifikacije za posao upravnice obdaništa i zapravo je tu istu funkciju obavljala godinama unazad. Opština je, po isteku njenog prethodnog mandata, raspisala konkurs, za koji je tužilja bila jedini kandidat. Prijava tužilje je odbijena uprkos kvalifikacijama. Po odbijanju

⁹ Supreme Court of the United States, *McDonnell Douglas Corp. vs. Green*, 411 U.S. 792, 14. 5. 1973.

prijave mjesto upravnika obdaništa je ostalo upražnjeno. Dakle, na tuženoj opštini je bilo da dokaže da do diskriminacije nije došlo. No, Vrhovni sud je odlučio da opštinu oslobodi bilo kakvog daljnjeg tereta dokazivanja, jer se u konkretnom slučaju tretman tužilje nije imao sa čime uporediti.

Vrhovni sud je, na primjer, propustio da u obrazloženje svoje odluke uvede kategoriju hipotetičkog komparatora, koja se odavno koristi u pravnoj teoriji, ali i praksi, u slučaju izostanka pravog komparatora. Ova praksa je uobičajena u evropskim pravnim sistemima u koje je uvedena i prihvaćena je i od Suda pravde Evropske unije. Hipotetički komparatori se koriste ukoliko stvarni komparator nije moguće identifikovati, a kako bi se olakšalo utvrđenje činjenica koje mogu da dovedu do zaključka da je došlo do diskriminacije¹⁰. Tako je, na primjer, pred irskom Upravom za ravnopravnost korišćen hipotetički komparator pri dokazivanju diskriminacije na osnovu dobi¹¹. Slično tome, Sud pravde Evropske unije je u predmetu Galine Meister, u kojem se radilo o višestrukoj diskriminaciji po osnovu dobi, pola i etničkog porijekla, u nedostatku pravog komparatora, uzeo u obzir istoriju zapošljavanja mladih muškaraca koji pripadaju većinskoj populaciji kod istog poslodavca¹².

Nije trebalo mnogo mašte da se identifikuje odgovarajući hipotetički komparator i u ovom predmetu. Načelnik Marković je već naznačio da bi bilo koja osoba koja nije u odori časne sestre bila dobar kandidat. Mogao je Vrhovni sud, recimo, da preispita istoriju zapošljavanja kod tužene opštine u potrazi za nekim primjerom u kojem se za radno mjesto u nekoj drugoj javnoj ustanovi prijavio samo jedan kvalifikovan kandidat, koji, eto, nije nosio odoru, pa je ipak primljen u radni odnos. Mogao je Vrhovni sud, u nedostatku takvog primjera, da zamisli šta bi se dogodilo da je pored Janje Martine Katović zaista bio neki drugi kandidat koji bi čak imao i manje kvalifikacija od nje, ali koji nije katolička redovnica. Bar sudeći po izjavi načelnika Markovića, takav kandidat bi bio imenovan za direktora.

Mogao je Vrhovni sud čak da ide i tako daleko pa da diskutuje o sekularizmu i da li je uopšte prihvatljivo da direktor javne ustanove na posao dolazi u vjerom propisanoj odori. Naime, pitanje sekularizma, izražavanje vjerske pripadnosti kroz isticanje vjerskih simbola i iskazivanje vjeroispovijesti kroz način odijevanja je tema koja je u posljednjih nekoliko godina izazvala mnogo kontroverzi u međunarodnoj pravnoj teoriji i praksi. Evropski sud za ljudska prava je, u nekoliko navrata, pozvan da se očituje upravo po ovim pitanjima i donio je nekoliko, u teoriji dosta osporavanih, odluka. Tako je Sud zaključio da diskriminacije nema ukoliko se ženama koje se pokrivaju u skladu sa muslimanskim običajem zabrani da pohađaju javne

¹⁰ Lilla Farkas, "Getting It Right The Wrong Way? The Consequences of a Summary Judgment: the *Meister* Case", *European Anti-discrimination Law Review*, br. 15(2012), str. 23-33.

¹¹ Equality Authority of Ireland, *Perry vs. Garda Commissioner*, DEC-E2001-029 (2001).

¹² Court of Justice of the European Union, *Galina Meister vs. Speech Design Career Systems GmbH*, C-415/10, 19. 4. 2012.

univerzitete, čak i u većinski muslimanskim državama.¹³ Slično tome, muslimani koji nisu uspjeli da dokažu da u skorijoj budućnosti imaju namjeru da grade minaret, u državi u kojoj je ustavom zabranjeno građenje minareta, nisu dokazali da ih se ta zabrana lično tiče, te nemaju status žrtve.¹⁴ Ipak, prihvatljivo je da se u većinski hrišćanskoj državi u učionicama državnih škola koje pohađaju i nehrišćanska djeca drže vidno istaknuti hrišćanski simboli.¹⁵ U skladu sa ovim standardima, u zavisnosti od toga da li je različit tretman u ovom predmetu učinjen na osnovu vjeroispovijesti ili na osnovu manifestacije vjeroispovijesti kroz odoru, Vrhovni sud je svakako mogao argumentovati koji su standardi zaštite i mogućnosti državne intervencije u tom domenu.

No, od svih ovih mogućnosti, Vrhovni sud je, nažalost, odabrao da pogrešno pristupi tumačenju komparatora u antidiskriminacionim predmetima i tako dovede u pitanje buduću sudsku praksu u zaštiti od diskriminacije u Federaciji BiH.

Umjesto zaključka

I na kraju, umjesto da Vrhovni sud Federacije BiH iskoristi priliku da pravnoj javnosti da lekciju o pravilnoj primjeni antidiskriminacionog zakonodavstva i pravila dokazivanja u antidiskriminacionim postupcima, on je diskriminatorima dao vjetar u leđa. Donekle je ohrabrujuće da se iz istog suda nakon ove presude začuo glas razuma u tzv. predmetu “dvije škole pod jednim krovom”, u kojem je potvrđena prvostepena presuda mostarskog suda, koja utvrđuje da takve škole funkcionišu na diskriminatornoj praksi segregacije djece na osnovu etničke pripadnosti. No, ostaje činjenica da je Vrhovni sud propustio da sankcioniše predstavnike vlasti u javnom iskazivanju netrpeljivosti zasnovane na vjerskoj pripadnosti. Srećom, odlukom Vrhovnog suda predmet Janje Martine Katović još uvijek nije dobio epilog. Naime, uložena je apelacija Ustavnom sudu, koji treba da sagleda činjenice i na njih primijeni valjane standarde dokazivanja. A ako to ne učini Ustavni sud, uvijek ostaje Evropski sud za ljudska prava, kojem ne bi bio prvi put da diskutuje o Bosni i Hercegovini zbog diskriminacije.

¹³ European Court of Human Rights (ECtHR), *Leyla Sahin vs. Turkey*, aplikacija br. 44774/98, 10. 11. 2005.

¹⁴ Cour européenne des droits de l'homme (CEDH), *Ligue des Musulmans de Suisse et autres vs. Suisse*, aplikacija br. 66274/09, 28. 6. 2011.

¹⁵ European Court of Human Rights (ECtHR), *Lautsi and Others vs. Italy*, aplikacija br. 30814/06, 18. 3. 2011. Za diskusiju o kulturnom relativizmu i sekularizmu vidjeti npr. Silvia Borelli i Federico Lenzerini, ur., *Cultural Heritage, Cultural Rights, Cultural Diversity: New Developments in International Law* (Leiden; Boston: Martinus Nijhoff Publishers, 2012), kao i izdvojena mišljenja sudija u svim navedenim predmetima.

Naslov:

Pogrešna logika dokazivanja u antidiskriminacionim predmetima: Slučaj Vrhovnog suda Federacije BiH

Autorica:

Aleksandra Ivanković-Tamamović

Izdavač:

Analitika – Centar za društvena istraživanja
Godina: 2014.

© Analitika – Centar za društvena istraživanja,
sva prava pridržana

Adresa izdavača:

Kaptol 5, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
info@analitika.ba
www.analitika.ba

Lektura:

Amela Šehović

Korektura:

Mirela Rožajac-Zulčić

Dizajn publikacije:

Branka Ilić

DTP:

Jasmin Leventić

O AUTORICI

Diplomirala je na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu i magistrirala pravo međunarodnih ljudskih prava na Univerzitetu u Oksfordu. Radila je u Centru za ljudska prava Univerziteta u Banjoj Luci, Kancelariji Visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini, te Sekretarijatu Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu. Kao Viši pravni savjetnik u Centru za zagovaranje prava lica sa mentalnim invaliditetom (Mental Disability Advocacy Center) u Budimpešti, rukovodila je strateškim parničnjem pred nacionalnim sudovima u brojnim evropskim državama, te zastupala stranke u postupcima pred Evropskim sudom za ljudska prava i drugim međunarodnim instancama. Trenutno radi u Briselu kao ekspert na brojnim projektima Evropske unije i Savjeta Evrope.

Disclaimer: Ova publikacija je objavljena uz podršku američkog naroda preko Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID). Autori ove publikacije su odgovorni za njen sadržaj i stavovi koji su u njoj izneseni ne odražavaju stavove USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država, niti Fonda otvoreno društvo BiH i Analitike – Centra za društvena istraživanja.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Fond
otvoreno društvo
Bosna i Hercegovina

Komentar je objavljen u okviru projekta “Jednakost za sve: Koalicija organizacija civilnog društva protiv diskriminacije”, koji u partnerstvu implementiraju Mediacentar Sarajevo, Analitika – Centar za društvena istraživanja, Prava za sve i Vaša prava BiH. Projekat finansiraju USAID i Fond otvoreno društvo BiH.

Analitika – Centar za društvena istraživanja je nezavisna, neprofitna, nevladina organizacija koja se bavi istraživanjem i razvojem javnih politika u širem smislu. Misija Analitike je da na osnovu kvalitetnih istraživanja i odgovarajuće ekspertize ponudi relevantne, inovativne i praktične preporuke usmjerene na promoviranje inkluzivnih i boljih javnih politika, kao i na sveukupno unapređenje procesa njihovog donošenja.

www.analitika.ba